

РЕЦЕНЗІЯ

на освітньо-професійну програму «Українська мова та література» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальністю **035 Філологія** предметною спеціальністю **035.01 Українська мова та література** галузі знань **03 Гуманітарні науки** Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» (Дніпро, 2023 рік)

Стрімкі глобалізаційні, інтеграційні та інноваційні процеси, що відбуваються в сучасному суспільстві, активізують пошук ефективних шляхів формування високоосвіченої, інтелектуально розвиненої особистості, яка має значний внутрішній потенціал для самореалізації, самоорганізації, самовдосконалення. З огляду на особливу роль української мови та літератури в суспільстві, державотворенні, особистісному й професійному становленні людини підготовка фахівців, здатних розв'язувати складні задачі та проблеми в галузі філології є на часі.

Розроблена кафедрою філології та мовної комунікації Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» й подана на рецензування освітньо-професійна програма є стратегічним і тактичним орієнтиром підготовки здобувачів вищої освіти першого бакалаврського рівня вищої освіти в галузі знань 03 Гуманітарні науки за спеціальністю 035 Філологія, предметною спеціальністю **035.01 Українська мова та література** (далі – ОПП).

Рецензована ОП є нормативним документом підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти в галузі знань 03 Гуманітарні науки зі спеціальності 035 Філологія. Програма розрахована на *240 кредитів ЄКТС*, із них *60 кредитів* становить вибіркова частина, яка визначається завдяки вибору здобувачами навчальних дисциплін із запропонованого переліку. Термін навчання – на основі повної загальної середньої освіти – 3 роки 10 місяців.

Мета рецензованої освітньої програми не викликає жодного сумніву й полягає у тому, що важливо підготувати фахівця-професіонала, компетентного в діяльності, пов'язаній з аналізом, творенням, перетворенням і оцінюванням письмових та усних текстів різних жанрів і стилів (як із науково-дослідною, критично-аналітичною, так і з прикладною метою), здатного організовувати ефективні комунікації українською мовою в культурно-просвітницькій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя, підготовка здобувачів до подальшого навчання.

Структура та зміст програми засвідчують розуміння розробниками актуальних проблем сучасної мовознавчої і літературознавчої наук. Усі освітні компоненти, передбачені навчальним планом, відповідають сучасним запитам щодо підготовки фахівців, розвивають ключові компетентності, враховують вимоги сучасного освітнього-культурного інформаційного суспільства.

Соціокультурна змістова лінія ОП визначає вектор формування ключових компетентностей здобувачів освіти. Важливо навчити здобувача освіти майстерно застосовувати мовні засоби відповідно до комунікативних умов для вираження власних потреб, думок, почуттів, емоцій. З огляду на це у рецензованій ОП логічно обґрунтованими є такі ОК: *Теорія мовної комунікації, Когнітивна лінгвістика, Соціолінгвістика, Психолінгвістика*. Відзначимо й важливість виокремлення ОК *Стилістика та культура мовлення*, що уможливить детальніше показати «мову в роботі» – усвідомити текст як мовну одиницю найвищого рівня, що синтезує значення всіх мовних одиниць; як конкретний прояв мовленнєвої діяльності; як мовленнєвий взірець.

ОП «Українська мова та література» зорієнтована на практичну підготовку фахівців-філологів, що відображено в таких *фахових освітніх компонентах за спеціальністю* - орфографічний і пунктуаційний практикум із української мови, методика навчання української мови в закладах середньої освіти, методика навчання української літератури в закладах середньої освіти, фольклорна практика, практика пізнавально-мовленнєва, педагогічна практика та ін. Важливою компонентою ОП є обов'язкове проходження студентом педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти, що дає змогу підготувати професійних викладачів нової генерації.

Програмні результати навчання передбачають підготовку кваліфікованого фахівця, який знає і розуміє систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мови і літератури, уміє застосовувати ці знання у професійній діяльності, використовувати інформаційно-комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих завдань і проблем професійної діяльності.

Отже, освітньо-професійна програма «Українська мова та література» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 03 Гуманітарні науки спеціальності 035 Філологія предметної спеціальності 035.01 Українська мова і література НТУ «Дніпровська політехніка» відповідає основним критеріям якості вищої освіти, а також сучасному розвитку філологічної науки та може бути рекомендована до впровадження в НТУ «Дніпровська політехніка».

Рецензент - доктор педагогічних наук,
професор, завідувачка відділу
навчання української мови та літератури
Інституту педагогіки НАПН України

Олена ГОРОШКІНА

РЕЦЕНЗІЯ

на освітньо-професійну програму
«Українська мова і література»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
за спеціальністю 035 Філологія
предметною спеціальністю 035.01 Українська мова і література
галузі знань 03 Гуманітарні науки
Національного технічного університету «Дніпровська політехніка»

(Дніпро, 2023 рік)

Метою рецензованої освітньо-професійної програми є підготовка фахівця-професіонала, компетентного в діяльності, пов'язаній з аналізом, творенням, перетворенням і оцінюванням письмових та усних текстів різних жанрів і стилів (як із науково-дослідною, критично-аналітичною, так і з прикладною метою), здатну організувати ефективні комунікації українською мовою в культурно-просвітницькій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя, підготовка здобувачів до подальшого навчання.

Структура освітньо-професійної програми «Українська мова та література», що представлена профілем ОПП, переліком компонентів ОПП, формами атестації здобувачів вищої освіти, матрицею відповідності програмних компетентностей компонентам ОПП та матрицею забезпечення програмних результатів навчання відповідними компонентами програми, має логічний, послідовний характер. Програма підготовки бакалаврів зорієнтована на формування навичок, необхідних у галузі української філології та викладання української мови та літератури.

Інтегральна компетентність бакалавра зі спеціальності 035 Філологія передбачає здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Обов'язкова частина ОП містить загальний та спеціальний цикли підготовки. Компоненти спеціального циклу поділені на базові (за галуззю знань), фахові (за спеціальністю), спеціальні (за ОП) дисципліни, практики, що віддзеркалюють загальні та фахові РН відповідно до цілей ОП. Структурно-логічна схема демонструє взаємозв'язок освітніх компонентів за всі роки

навчання. Обов'язкові компоненти, що відповідають навчальним дисциплінам, за своїм змістом мають безпосередній зв'язок зі спеціальністю 035 Філологія. Програмні результати ОП відображені у матриці відповідності.

Форми та методи навчання й підсумкового контролю відповідають вимогам академічної доброчесності.

Здобувачі ОПП «Українська мова та література» мають вільний доступ до матеріально-технічних ресурсів та інфраструктури НТУ «Дніпровська політехніка», до друкованих та електронних джерел інформації, найновіших публікацій за багатьма дослідницькими напрямками.

Освітньою програмою передбачене студентоцентроване навчання, самонавчання, інтерактивне навчання, проблемно-орієнтоване, діалогічне, індивідуальне навчання. Викладання проводиться у формі лекцій, мультимедійних презентацій, практичних занять різного типу, самостійного навчання, науково-дослідної роботи, консультацій, онлайн-консультацій, з використанням дистанційних платформ «Office 365», Teams, Zoom.

Рецензовану освітню програму «Українська мова та література» можна рекомендувати для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю 035 Філологія, предметною спеціальністю 035.01 Українська мова і література, галузі знань 03 Гуманітарні науки в Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка».

Рецензент –
доктор філологічних наук,
професор кафедри загального
та слов'янського мовознавства
Дніпровського національного
університету імені Олеся Гончара

Н. В. ДЬЯЧОК

РЕЦЕНЗІЯ

на освітньо-професійну програму «Українська мова та література»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю
035 Філологія предметною спеціальністю 035.01 Українська мова та література
галузі знань 03 Гуманітарні науки

Микола Степаненко зазначає те, що «будь-який край – це не просто географічне чи економічне утворення, а передовсім духовна спільнота, історико-культурний ареал, неповторність якого – у ментальності, у звичаях і традиціях, у розмаїтті духовних дарів, у звучанні слова й пісні, у нестримному пориванні творчої думки одноземців, наснаженою енергетикою малої батьківщини». Тому імponує саме особливість рецензованої освітньої програми, яка полягає у реалізації концепції студентоцентрованого навчання, вирізняється гуманістичним підходом, що враховує, з одного боку, *особливості регіональних потреб суспільства* у визначенні практичної ролі лінгво- та літературного краєзнавства на тлі сучасної культури, *репрезентації різнобічних аспектів дослідження художньо-естетичного світу мови й літератури Придніпров'я*. З іншого боку, програма зацентрована на проведенні аналізу та синтезу індивідуальних мовленнєвих дискурсивних практик в українській мові та літературі, формуванні мовної свідомості, діяльності майбутнього фахівця як мовної особистості, спроектованої на розуміння та психолінгвістичний аналіз мовленнєвої поведінки індивідуума, розвиток комунікаційної культури. Тому позитивно оцінимо поєднання саме цих аспектів, що уможливорює забезпечення кваліфікованими фахівцями Придніпровський регіон, які не тільки володітимуть фаховими філологічними компетентностями, але й матимуть загальне теоретичне підґрунтя.

ОП містить можливість вибору та вибудовування освітньої індивідуальної траєкторії професійного розвитку особистості. Базами розвитку здобувача в аудиторний і позааудиторний час слугують Центр культури української мови імені Олеся Гончара, Етнографічна і Творча лабораторії. Програма дає змогу залучати студентів до виконання окремих завдань у межах ініціативних науково-дослідних та практичних робіт.

Програма передбачає угоди про академічну мобільність із закладами вищої освіти, що здійснюють підготовку фахівців з філології. У рамках програм співпраці між Академією педагогічних наук НАН України, Черкаським

національним університетом імені Богдана Хмельницького, Криворізьким державним педагогічним університетом, Луганським національним університетом імені Т.Г. Шевченка, та іншими університетами України здобувачі мають право впродовж окремих семестрів навчатися в інших ЗВО, брати участь міжнародних, всеукраїнських, міжуніверситетських, університетських наукових, науково-практичних конференціях, семінарах тощо.

Рецензована освітня програма розроблена з урахуванням нормативних та інструктивних матеріалів міжнародного, галузевого та державного рівнів.

Освітньо-професійна програма «Українська мова та література», що запропонована кафедрою філології та мовної комунікації в межах спеціальності 035 Філологія, відповідає сучасному розвитку філологічної освіти та основним критеріям вищої освіти та може бути рекомендованою для впровадження в Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка».

Рецензент –
старший науковий співробітник
музею «Літературне Придніпров'я» –
відділу Дніпропетровського національного
історичного музею імені Д.І. Яворницького

С.М. МАРТИНОВА

РЕЦЕНЗІЯ

на освітньо-професійну програму «Українська мова і література»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
за спеціальністю 035 Філологія
предметною спеціальністю 035.01 Українська мова і література
галузі знань 03 Гуманітарні науки
Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»

(Дніпро, 2023 рік)

Різноманітні трансформації, спричинені стихіями глобалізації, зумовлюють нагальну потребу підготовки фахівців у галузі української філології, які зможуть вдало самореалізуватись у професійному плані після здобуття вищої освіти. Рецензована освітньо-професійна програма «Українська мова і література», впроваджена в Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка», відповідає сучасним освітнім запитам.

Важливо, що формуючи фахові освітні компоненти за спеціальністю розробники рецензованої освітньої програми враховують вимоги потенційних роботодавців. Соціально-політична ситуація, швидка інформатизація передбачають підготовку саме фахівця-професіонала, компетентного в діяльності, пов'язаній з аналізом, творенням, перетворенням і оцінюванням письмових та усних текстів різних жанрів і стилів (як із науково-дослідною, критично-аналітичною, так і з прикладною метою), здатну організувати ефективні комунікації українською мовою в культурно-просвітницькій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя, підготовка здобувачів до подальшого навчання.

Об'єктами вивчення та професійної діяльності бакалавра філології є мова (в теоретичному/практичному, синхронному/діахронному, діалектологічному, стилістичному, соціокультурному та інших аспектах); жанрово-стильові різновиди текстів: міжособистісна, міжкультурна та масова комунікація в усній та письмовій формі. Поєднання саме цих аспектів уможливило забезпечення компетентними фахівцями Придніпров'я, які не тільки володітимуть професійними філологічними знаннями, уміннями і навичками, а й здатними приймати відповідні рішення в ситуаціях вибору, вирізняються умінням реалізувати свої креативні здібності, мають творчий стиль мислення.

Позитивним є той чинник, що складником цієї ОП є практична підготовка за спеціальністю, загальним обсягом – 18 кредитів. Вона охоплює фольклорну, пізнавально-мовленнєву та педагогічну практики. За час проходження трьох практик здобувачі освіти мають змогу сформувані вміння і навички практичного застосування теоретичних знань через індивідуально виконані завдання. Здобувачі вищої освіти освітньо-професійної програми

РЕЦЕНЗІЯ
на освітньо-професійну програму
«Українська мова та література»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
за спеціальністю 035 Філологія
предметною спеціальністю 035.01 Українська мова та література
галузі знань 03 Гуманітарні науки,
Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»

Рецензована освітньо-професійна програма розроблена на основі Стандарту вищої освіти України підготовки бакалаврів галузі знань 03 «Гуманітарні науки», спеціальності 035 Філологія і відповідає сучасним освітнім запитам.

Метою навчально-виховного процесу є підготовка фахівця компетентного в діяльності, пов'язаній із аналізом, творенням, перетворенням і оцінюванням усних та письмових текстів різних стилів і жанрів мовлення, організацією успішної комунікації українською мовою, що відкриває для здобувачів конкурентноспроможні можливості на ринку праці, відкриває широкий спектр можливостей майбутніх фахівців щодо працевлаштування у педагогічній сфері, мистецьких, культурних та громадських центрах.

Навчально-методичне забезпечення демонструє використання активних та інтерактивних форм проведення занять, спрямованих на активізацію мовленнєво-креативної діяльності здобувачів освіти.

Освітня програма складається з восьми компонентів. 1. Профіль освітньої програми передбачає загальну інформацію, мету освітньої програми, характеристику, придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання, викладання та оцінювання, ресурсне забезпечення реалізації програми, академічну мобільність. 2. Обов'язкові компетентності, які поділені на загальні компетентності за стандартом вищої освіти, спеціальні компетентності за стандартом вищої освіти, спеціальні компетентності з урахуванням особливостей освітньої програми. 3. Нормативний зміст підготовки, сформульований у термінах навчання містить програмні результати навчання і спеціальні результати навчання з урахуванням особливостей освітньої програми. 4. Розподіл результатів навчання за освітніми компонентами. 5. Розподіл обсягу програми за освітніми компонентами. 6. Структурно-логічна схема. 7. Матриці відповідності. 8. Прикінцеві положення.

Представлена освітня програма передбачає обов'язкові (180 кредитів) та вибіркові (60 кредитів) компоненти, що дає змогу здобувачам вищої освіти отримати індивідуальний набір знань.

Обов'язкова частина ОПП містить загальний та спеціальний цикли підготовки. Компоненти спеціального циклу поділені на базові (за галуззю знань), фахові (за

спеціальністю), спеціальні (за ОПП) дисципліни, практики, що віддзеркалюють загальні та фахові РН відповідно до цілей ОПП.

Структурно-логічна схема демонструє взаємозв'язок освітніх компонентів за всі роки навчання. Обов'язкові компоненти, що відповідають навчальним дисциплінам, за своїм змістом мають безпосередній зв'язок зі спеціальністю 035 Філологія. Програмні результати ОПП послідовно відображені у матриці відповідності.

Засвоєння принципів академічної доброчесності та академічного письма забезпечена освітнім компонентом *31 «Академічне письмо»* - 3 кредити з підсумковим контролем – іспит. Логічно обґрунтованим видається викладання ОК *«Академічне письмо»* на першому курсі.

Сфокусовано увагу ОП на спеціальні освітні компоненти за освітньою програмою: С1 Літературне краєзнавство, С2 Психолінгвістика, С 3 Сучасна українська література Придніпров'я.

Відзначимо, що в рецензованій освітньо-професійній програмі враховано систему базових наукових теорій, принципів, категорій, методів і понять філології. Важливим компонентом програми є навчальні та виробничі практики.

Позитивним є той факт, що навчання має проблемно-індивідуальне спрямування. Заслуговує на увагу і система оцінювання, що передбачає усні та письмові іспити, диференційовані заліки, захист звітів із практик, тематичні дослідження, есе, презентації, представлення навчальних проєктів, аудіо- та відеокейсів, поточне оцінювання, захист курсових робіт, атестаційний екзамен.

Загальні компетентності зорієнтовані на вироблення умінь і навичок формувати та розв'язувати завдання, використання інформаційних і комунікаційних технологій, здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу тощо.

Рецензована програма імпонує чітким, логічно завершеним потрактуванням підходів до викладання та навчання (студентоцентроване навчання, проблемно-орієнтоване навчання).

З урахуванням вищезазначеного вважаємо, що рецензовану ОПП «Українська мова та література» можна рекомендувати для підготовки фахівців зі спеціальності 035 Філологія, предметної спеціальності 035.01 Українська мова та література галузі знань 03 Гуманітарні науки в Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка».

Рецензент –

директор комунального закладу освіти
«Навчально-виховний комплекс №130
«загальноосвітній навчальний
заклад І ступеня -гімназія»
Дніпровської міської ради

Тетяна ПІСОЦЬКА

РЕЦЕНЗІЯ

на освітньо-професійну програму
«Українська мова і література»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
за спеціальністю 035 Філологія
предметною спеціальністю 035.01 Українська мова і література
галузі знань 03 Гуманітарні науки
Національного технічного університету «Дніпровська політехніка»

(Дніпро, 2023 рік)

Освітньо-професійна програм **«Українська мова і література»** першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 035 Філологія має на меті підготовку фахівця-професіонала, компетентного в діяльності, пов'язаній з аналізом, творенням, перетворенням і оцінюванням письмових та усних текстів різних жанрів і стилів (як із науково-дослідною, критично-аналітичною, так і з прикладною метою), здатну організовувати ефективні комунікації українською мовою в культурно-просвітницькій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя, підготовка здобувачів до подальшого навчання.

Рецензована ОП зорієнтована на формування у здобувачів освіти навичок, необхідних у галузі української філології та викладання української мови та літератури.

Структурно-логічна схем а освітньо-професійну програму **«Українська мова і література»** першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 035 **Філологія** предметною спеціальністю 035.01 Українська мова і література галузі знань 03 Гуманітарні науки уможливилює зробити висновок про те, що зміст дисциплін відповідає компетентнісній моделі випускника бакалаврату.

У циклі загальної підготовки обов'язковим є освітній компонент З1 *«Академічне письмо»* з підсумковим контролем – іспит, що сприяє засвоєнню принципів академічної доброчесності та академічного письма, що є цілком виправданим в умовах сьогодення.

Унікальність запропонованої програми враховує, з *одного боку*, особливості регіональних потреб суспільства у визначенні практичної ролі лінгво- та літературного краєзнавства на тлі сучасної культури, репрезентації різнобічних аспектів дослідження художньо-естетичного світу мови й літератури Придніпров'я. З іншого боку, рецензована програма зацентрована на проведенні аналізу та синтезу індивідуальних мовленнєвих дискурсивних практик в українській мові та літературі, формуванні мовної свідомості,

діяльності майбутнього фахівця як мовної особистості, спроектованої на розуміння та психолінгвістичний аналіз мовленнєвої поведінки індивідуума, розвиток комунікаційної культури.

Поєднання саме цих аспектів уможливило забезпечення кваліфікованими фахівцями Придніпровський регіон, які не тільки володітимуть фаховими філологічними компетентностями, але й матимуть загальне теоретичне підґрунтя. Спеціальні компетентності з урахуванням особливостей освітньої програми забезпечуються спеціальними освітніми компонентами: С1 Літературне краєзнавство, С2 Психолінгвістика, С3 Сучасна українська література Придніпров'я, що означено в структурно-логічній схемі освітньої програми.

Освітня програма передбачає проходження трьох практик: фольклорної – 6 кредитів, пізнавально-мовленнєвої – 6 кредитів, педагогічної – 6 кредитів, що позитивно впливає на формування професійної компетентності філологів. Проходження такої практичної підготовки має за мету набуття здобувачами освіти професійних умінь та навичок.

До викладання залучені кваліфіковані науково-педагогічні працівники – штатні працівники університету, директор Науково-технічної бібліотеки, провідні науковці України. Викладачі мають відповідні наукові ступені й вчені звання, володіють достатніми теоретичними знаннями та практичним досвідом, є знаними фахівцями в науковій філологічній спільноті. Для фахових консультацій залучаються професіонали-практики за дисциплінами програми. Забезпечується своєчасне підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників, участь у тренінгах з академічної доброчесності, методики навчання освітян та використання засобів дистанційного навчання.

З урахуванням вищезазначеного вважаємо, що рецензовану ОПП «Українська мова та література» можна рекомендувати для підготовки фахівців зі спеціальності 035 Філологія, предметної спеціальності 035.01 Українська мова та література галузі знань 03 Гуманітарні науки.

Рецензент –
доктор філологічних наук,
професор кафедри
соціально-гуманітарних дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

І. В. Царьова

